

การตรวจสอบความถูกต้องของการลงรายการหนังสือภาษาไทยในฐานะข้อมูล ทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา^{*}

ธิดาพร สายทะโชติ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการลงรายการหนังสือภาษาไทยตามรูปแบบมาร์ก 21 (MARC 21) และตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกล-อเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม (AACR2R) และ (2) เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลรายการหนังสือภาษาไทยให้มีความถูกต้อง มีความสมบูรณ์ มีความคงที่ มีความทันสมัย เพื่อช่วยให้การสืบค้นสารสนเทศได้ตรงตามความต้องการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ระเบียบรายการหนังสือภาษาไทยที่บันทึกเข้าระบบระบบห้องสมุดอัตโนมัติ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่เดือนเมษายน 2550 นับย้อนลงไปจำนวน 10,000 ระเบียบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกการตรวจสอบความถูกต้องของการลงรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่ลงรายการตามเกณฑ์มาตรฐานตามรูปแบบมาร์ก 21 และตามหลักเกณฑ์ AACR2R ได้ถูกต้องร้อยละ 90 ขึ้นไป แบ่งจำแนกกลุ่มเขตข้อมูลโดยเรียงลำดับตามค่าคะแนนความถูกต้องที่ตรวจพบจากมากไปหาน้อยได้ข้อสรุปดังนี้ (1) การบันทึกคำรหัสตามรูปแบบมาร์ก 21 ในเขตข้อมูลความยาวคงที่ (เฉพาะเขตข้อมูล 008) พบว่า มีความถูกต้องเกินกว่าร้อยละ 95 (2) การลงรายการตามรูปแบบมาร์ก 21 และการลงรายการตามหลักเกณฑ์ AACR2R ในเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ (เขตข้อมูล 020-850) พบว่า กลุ่มเขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องร้อยละ 100 ได้แก่ เขตข้อมูล 130 และ 630 กลุ่มเขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องเกินกว่าร้อยละ 99 ขึ้นไป ได้แก่ เขตข้อมูล 850, 700, 610, 100, 260, 082, 020, 650 และ 250 กลุ่มเขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องร้อยละ 90-98 ได้แก่ เขตข้อมูล 111, 300, 710, 245, 500, 008, 651, 246, 586, 830, 546 และ 110 กลุ่มเขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 90 ได้แก่ เขตข้อมูล 600, 440, 653, 536 และ 490 กลุ่มเขตข้อมูลที่ลงรายการได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 70 ได้แก่ เขตข้อมูล 041, 740 และ 505 (3) แนวทางในการพัฒนาการลงรายการหนังสือภาษาไทยในฐานะข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ ในเขตข้อมูลความยาวคงที่ (เฉพาะเขตข้อมูล 008) ควรมีการพัฒนาการลงรายการในกลุ่มตำแหน่งต่าง ๆ อาทิ กลุ่มตำแหน่งบันทึกรหัสประเทศของสถานที่พิมพ์ (008/15-17) บันทึกรหัสลักษณะเนื้อหา (008/24-27) บันทึกรหัสระบุว่าเป็นเอกสารการประชุม (008/29) บันทึกรหัสหนังสือที่ระลึก (008/30) และบันทึกรหัสตราชนิ (008/31) สำหรับเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ (เขตข้อมูล 020-850) ควรมีการพัฒนาการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ โดยเรียงลำดับตามค่าคะแนนความผิดพลาดที่ตรวจพบจากมากไปหาน้อยในเขตข้อมูล 020, 041, 043, 082, 245, 246, 250, 440, 490, 505, 536, 586, 600, 653, 700, 710 และ 740

คำสำคัญ : การตรวจสอบความถูกต้อง; การตรวจสอบรายการหนังสือ; การลงรายการหนังสือภาษาไทย;

ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ; สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

หัวเรื่อง : การลงรายการทางบรรณานุกรม; การวิเคราะห์หนังสือ; รูปแบบการลงรายการแบบมาร์ก

^{*} ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2553 จากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ บรรณารักษ์ 6 ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา tidapom@buu.ac.th

**Auditing the catalogue accuracy of the Thai books in the information resources
database of Burapha University Library**

Tidaporn Saitachote

ABSTRACT

The purposes of this research were: (1) to examine auditing the catalogue accuracy of the Thai books in the information resource database of Burapha University Library based on the format of MARC 21 and Anglo-American Cataloguing Rules, Second Edition Revision (AACR2R), and (2) to formulate the guideline for the development of resource information database of the Thai books catalogue to have accuracy, completeness, consistency and timeliness in order to provide more precise and effective information retrievability. The population consisted of 10,000 records retrieved from the input database of Burapha University Library from April 2007 backward. The instrument employed for collecting the data was an audit record form for accuracy and the data were analyzed by percentage. The findings revealed that more than 90 percent of the information catalogued by means of the standard criteria of the MARC 21 format and the AACR2R was accurate, ranging from more to less of the audited accuracy scores as follows. (1) The percentage of the accuracy of MARC 21 coding in fixed-length data fields (Tag 008) was found higher than 95. (2) The percentage of the auditing of the catalogue accuracy of MARC 21 tagging and Anglo-American cataloguing rules in variable data fields (Tag020-850) revealed as the following. A hundred percent of Tag 130 and 630 were accurately coded and catalogued, while Tag 850, 700, 610, 100, 260, 082, 020, 650 and 250 were found higher than 99 percent. Tag 111, 300, 710, 245, 500, 008, 651, 246, 586, 830, 546 and 110 were found at 90-98 percent. Tag 600, 440, 653, 536, and 490 were found lower than 90 percent, and Tag 041, 740 and 505 were lower than 70 percent. (3) It is thus recommended that the catalogue of the Thai books in the information resource database in the aspect of fixed-length data fields (only in Tag 008) should be developed for cataloguing in various positioning groups, for instance, Place of publication, production, or execution (008/ 15-17), Nature of contents (008/ 24-27), Conference publication (008/ 29), Festschrift (008/ 30) and Index (008/31). As for variable data fields (Tag 020-850), cataloguing into the information resource should be developed on the basis of audited error scores ranging from more to less in the data fields of 020, 041, 043, 082, 245, 246, 250, 440, 490, 505, 536, 586, 600, 653, 700, 710 and 740.

Keywords : Auditing Accuracy ; Auditing Catalogue; Thai Books Catalogue; Information Resources Database;
Burapha University Library

Subject Headings : Cataloging; Classification- -Books; MARC formats

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน ได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการ (Integrated Library System) เป็นระบบสารสนเทศระบบหนึ่งที่ใช้คอมพิวเตอร์บันทึกข้อมูลงานด้านต่าง ๆ ของห้องสมุด โดยเชื่อมต่อกับระบบกับผู้ใช้ด้วยเทคโนโลยีเครือข่ายและโทรคมนาคม ซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นและเรียกข้อมูลที่ต้องการไปใช้ประโยชน์ได้ในระบบออนไลน์ ประกอบด้วยชุดโปรแกรม (Module) ที่เป็นพื้นฐานในการทำงานหลักของห้องสมุด 5 ชุด โปรแกรม (คุชญา โชติกวิบูลย์, 2544, หน้า 2) และมีชุดโปรแกรมที่เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างฐานข้อมูลรายการสืบค้นคือ ชุดโปรแกรมระบบงานจัดทำรายการ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลหลักที่จะนำไปใช้ในการดำเนินงานด้านอื่น ๆ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นห้องสมุดแห่งหนึ่งที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาช่วยในการทำรายการสืบค้นก่อนหน้าหลายระบบด้วยกัน แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้ระบบ Magic Library (สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง, 2547, หน้า 4) จากการปรับเปลี่ยนระบบห้องสมุดอัตโนมัติดังกล่าว จึงต้องมีการถ่ายโอนระเบียบรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศจำนวนมากจากฐานข้อมูลระบบหนึ่งไปสู่ฐานข้อมูลอีกระบบหนึ่ง โดยที่ยังไม่เคยมีการศึกษาผลของการปรับเปลี่ยนและการใช้งานในระบบใหม่มาก่อน ซึ่งระบบการลงรายการ Magic Library นี้ มีการลงรายการแบบมี

โครงสร้างเพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถอ่านข้อมูลได้ หรือที่เรียกว่ามาร์ค (Machine Readable Cataloging: MARC) โดยใช้รูปแบบของมาร์ค 21 (MARC 21 Format) มาเป็นรูปแบบการบันทึกและกำกับข้อมูลรายการทางบรรณานุกรม (Bibliographic Format) โดยการนำข้อมูลการลงรายการตามหลักเกณฑ์ AACR2R มาจัดรูปแบบและวิธีการใหม่เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้ โดยมีโครงสร้างพื้นฐานในการลงรายการระเบียบบรรณานุกรมรูปแบบมาร์ค 21 ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 3 ส่วน ดังต่อไปนี้ (สุวันนา ทองสีสุขใส, 2543, หน้า 3)

1. ส่วนนำระเบียบ (Leader) เป็นส่วนแรกของทุกระเบียน ให้ข้อมูลในการประมวลผลระเบียบลักษณะของข้อมูลเป็นคำรหัสทั้งที่เป็นตัวเลขและตัวอักษร (ตัวพิมพ์เล็ก) และสัญลักษณ์แบบใดแบบหนึ่ง หรือเว้นว่าง มีความยาวคงที่ 24 ตำแหน่ง

2. ส่วนนามานุกรมเขตข้อมูล (Directory) เป็นส่วนที่บอกให้ทราบถึงตำแหน่งที่อยู่ของเขตข้อมูลต่าง ๆ ที่จัดเก็บในระเบียบ ประกอบด้วยชุดของตัวเลขในแต่ละชุดมีความยาวคงที่ 12 ตำแหน่ง ข้อมูลในส่วนนี้ ระบบจะสร้างให้โดยอัตโนมัติ

3. ส่วนเขตข้อมูลต่าง ๆ (Variable Field) ใช้บันทึกข้อมูลบรรณานุกรมของวัสดุเช่นเดียวกับที่บันทึกบนบัตรรายการ ในแต่ละเขตข้อมูลถูกกำกับด้วยหมายเลขประจำเขตข้อมูล หรือแท็ก (Tag) ตัวบ่งชี้ (Indicator) และ รหัสเขตข้อมูลย่อย

(Subfield Code) เขตข้อมูลต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 เขตข้อมูลควบคุม (Variable Control Field) คือ เขตข้อมูลที่บันทึกหมายเลขควบคุมระเบียบ ซึ่งบันทึกข้อมูลในรูปแบบตัวเลข และรหัสที่บอกลักษณะของวัสดุสารสนเทศ เพื่อใช้สำหรับการประมวลผลระเบียบบรรณานุกรม เป็นเขตข้อมูลที่เริ่มจากเขตข้อมูล 001 ถึง 009 ซึ่งบางเขตข้อมูลเป็นเขตข้อมูลความยาวคงที่ (Fixed Field) เช่น เขตข้อมูล 007 และ 008 เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตข้อมูล 008 มีความสำคัญต่อการลงรายการหนังสือ และสื่ออื่น ๆ โดยปกติข้อมูลในเขตข้อมูล 008 มีความสัมพันธ์กับข้อมูลในเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ เกือบทุกตำแหน่ง และระบบได้นำข้อมูลที่เป็นรหัสเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในหลายรูปแบบ เช่น การแสดงผลที่หน้าจอ การจัดลำดับรายการ และใช้เป็นเงื่อนไขในการจำกัดขอบเขตผลการสืบค้น เช่น ภาษา หรือปีที่พิมพ์ เป็นต้น

3.2 เขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ (Variable Data Field) คือ ส่วนของเขตข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นรายละเอียดทางบรรณานุกรมเช่นเดียวกับข้อมูลที่บันทึกบนบัตรรายการ โดยเริ่มจากเขตข้อมูล 010-999 มีความยาวไม่แน่นอน บันทึกข้อมูลที่เป็นทั้งตัวเลขและตัวอักษร

การลงรายการข้อมูลในแต่ละระเบียบจะต้องประกอบด้วยข้อมูลทั้ง 3 ส่วน คอมพิวเตอร์จะจัดเก็บข้อมูลตามรูปแบบที่ใช้เพื่อการสื่อสารระหว่างคอมพิวเตอร์กับผู้ใช้ โดยรูปแบบของระเบียบมีลักษณะการจัดวางตัวอักษรต่อเนื่องกัน

ไป ไม่มีช่องว่าง ซึ่งผู้ใช้ทั่วไปเข้าใจได้ยาก และไม่เข้าใจความหมายของข้อมูลแต่ละส่วนเหมือนที่อยู่ ในรูปบัตรรายการ ดังนั้นถ้าหากบรรณารักษ์หรือผู้ทำรายการต้องการดูข้อมูลที่ได้ลงรายการในแต่ละระเบียบ ก็จะต้องกำหนดให้เครื่องแสดงผลในรูปแบบมาร์กแท็ก (MARC Tagged Display) ส่วนการแสดงผลสำหรับผู้ใช้งานออนไลน์นั้น จะต้องกำหนดให้เครื่องคอมพิวเตอร์แสดงผลในรูปแบบบัตรรายการ หรือแบบข้อความ (เปรมฤดี หาญปราบ, 2546, หน้า 2) ดังนั้น โครงสร้างของระเบียบบรรณานุกรมรูปแบบมาร์ก 21 สำหรับหนังสือ นั้น มีส่วนสำคัญที่ต้องเอาใจใส่ในการทำรายการมีอยู่ 2 ส่วนด้วยกันคือ

1. ส่วนของเขตข้อมูล 008 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่เครื่องนำคำรหัสต่าง ๆ ไปใช้ประมวลผล
2. ส่วนของเขตข้อมูล 020-999 ซึ่งเป็นส่วนของข้อมูลบรรณานุกรม ที่ต้องกระทำด้วยความละเอียดรอบคอบ และยังต้องใช้หลักเกณฑ์การลงรายการบรรณานุกรมแบบใดแบบหนึ่งด้วย เช่น หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกล-อเมริกัน เป็นต้น

การลงรายการทั้ง 2 ส่วนนี้ บรรณารักษ์ต้องมีความเข้าใจในกฎเกณฑ์และข้อกำหนดที่ระบุไว้ในคู่มือการลงรายการ เพราะเป็นการทำงานตามมาตรฐาน ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเป็นที่สุด เพราะสิ่งนี้หมายถึงการได้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมที่ดี มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ถูกต้องและมีคุณภาพสมควรที่จะได้มีการตรวจสอบรายการอย่างสม่ำเสมอ

จากการที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพาได้พัฒนาการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศในฐานข้อมูลด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปีแล้วนั้น และจากประสบการณ์การลงรายการหนังสือภาษาไทยของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ ได้พบความแตกต่างเกี่ยวกับการลงรายการในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศในเรื่องรูปแบบการลงรายการเนื้อหาที่ลงรายการ ความผิดพลาดของข้อมูลการใช้หัวเรื่องและหัวเรื่องย่อย ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อผู้ใช้ห้องสมุดในการเข้าถึงรายการสืบค้นในฐานข้อมูลบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดแบบออนไลน์ที่เป็นจุดเข้าถึง (Access Point) จุดแรกที่ใช้เป็นจุดสืบค้นนั้น จึงเห็นควรได้มีการตรวจสอบความถูกต้อง หรือประเมินคุณภาพของการลงรายการที่เป็นจุดเข้าถึงระเบียบในการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่จัดทำขึ้นให้มีการลงรายการเป็นไปตามมาตรฐานโครงสร้างข้อมูลบรรณานุกรมรูปแบบมาร์ก (Machine Readable Cataloging- MARC) และตามหลักเกณฑ์การลงรายการตามแองโกล-อเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม (Anglo-American Cataloguing Rules. 2nd ed., 2002 Revision, 2004 Update, 2004) มากยิ่งขึ้นในทุก ๆ ระเบียบ ซึ่งการตรวจสอบจุดสืบค้นดังกล่าว นอกจากจะทำให้ได้ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่ดี มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ถูกต้อง และมีคุณภาพตามมาตรฐานแล้ว ยังเป็น

ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีก เช่น เอื้อต่อการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้บริการฐานข้อมูลจากหน้าจอ OPAC ในเรื่องที่ต้องการซึ่งมีจำนวนมากได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ทันทเวลา และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และเอื้อต่อการพัฒนาระเบียบรายการทรัพยากรสารสนเทศที่จะส่งเข้าร่วมในโครงการความร่วมมือในการทำสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ในกรณีที่ใช้ฐานข้อมูลร่วมกัน และเพื่อปรับปรุงคุณภาพของระเบียบรายการทรัพยากรสารสนเทศในฐานข้อมูลของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างเป็นระบบ อาทิ การพัฒนาชุดโปรแกรม (Module) ที่เป็นพื้นฐานในการทำงานหลักของห้องสมุด การพัฒนาผู้ปฏิบัติงานการลงรายการเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานการลงรายการหนังสือภาษาไทย การจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการลงรายการหนังสือ และการกำหนดช่วงเวลาของการทำงานของผู้ปฏิบัติงานการลงรายการเป็นต้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานตามมาตรฐานมากขึ้นและผู้ใช้บริการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการลงรายการระเบียบรายการหนังสือภาษาไทยในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบมาร์ก 21 และตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกล-อเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม (AACR2R)

2. เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาระเบียบรายการหนังสือภาษาไทยในฐานะข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการลงรายการระเบียบรายการหนังสือภาษาไทยในฐานะข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลตามเกณฑ์การตรวจสอบและเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอิงกับเกณฑ์มาตรฐานการลงรายการ และแนวปฏิบัติการลงรายการของหน่วยงาน โดยยึดระดับตำแหน่งความจำเป็นขั้นต่ำหรือความจำเป็นอย่างน้อยที่สุดในการลงรายการที่ควรจะต้องมีการบันทึกในแต่ละตำแหน่งตามคู่มือมาร์ก 21 กำหนดเป็นหลัก (National Level Full and Minimal Requirements) (MARC 21 Format for Bibliographic Data: National Level Full and Minimal Requirements, 2008) ซึ่งได้แบ่งระดับความจำเป็นออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) ระดับ A (Mandatory if Applicable) หมายถึง เขตข้อมูลนี้จำเป็นต้องมีปรากฏในการลงรายการของหนังสือเสมอ ถ้าในแหล่งข้อมูลสำคัญของหนังสือมีข้อมูลส่วนนี้ปรากฏอยู่ แต่ถ้าในแหล่งข้อมูลสำคัญของ

หนังสือไม่มีข้อมูลส่วนนี้ปรากฏก็ไม่ต้องระบุ (2) ระดับ M (Mandatory) หมายถึง เขตข้อมูลนี้บังคับว่าจำเป็นต้องมีปรากฏเสมอทุกระเบียบ ไม่ว่าจะปรากฏข้อมูลในแหล่งข้อมูลสำคัญของหนังสือหรือไม่ก็ตาม แต่ถ้าไม่มีต้องกำหนดขึ้นจากข้อมูลที่พอหาได้ (3) ระดับ O (Optional) หมายถึง เขตข้อมูลนี้อาจมีปรากฏก็ได้ แต่ไม่บังคับว่าต้องมี ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของห้องสมุดนั้น ๆ และใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพรายการ (CAT-ASSESS Tool) ของชาฟแมน (Chapman, 1994; Massey, 2000) มาประยุกต์เข้าด้วยกันโดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. กลุ่ม 3 ระดับคะแนน แบ่งค่าการให้คะแนนเป็นระดับ 2, 1 และ 0 ได้แก่

- เขตข้อมูลที่มีความจำเป็นในการบันทึกอยู่ในระดับ M ได้แก่ เขตข้อมูล 008, 245 และ 300

- เขตข้อมูลที่มีความจำเป็นในการบันทึกอยู่ในระดับ A ได้แก่ เขตข้อมูล 020, 041, 100, 110, 111, 130, 246, 250, 260, 440, 490, 600, 610, 630, 650, 651, 653, 700, 710, 711, 740 และ 830

การแปลค่าคะแนน กลุ่ม 3 ระดับคะแนน คือ

- คะแนนระดับ 2 เป็นระดับที่มีการบันทึกการลงรายการ มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานและ/ หรือตรงตามแนวปฏิบัติการลงรายการของหน่วยงาน

- คะแนนระดับ 1 เป็นระดับที่มีการบันทึกการลงรายการ ที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและ/ หรือไม่ตรงตามแนวปฏิบัติการลงรายการของหน่วยงาน แต่ยอมรับได้

- คะแนนระดับ 0 เป็นระดับที่มีการบันทึกการลงรายการที่ไม่ถูกต้อง และ/หรือไม่มีการบันทึกข้อมูลรายการ

2. กลุ่ม 2 ระดับคะแนน แบ่งค่าการให้คะแนนเป็นระดับ 1 และ 0 ได้แก่ เขตข้อมูลที่มีความจำเป็นในการบันทึกอยู่ในระดับ 0 ได้แก่ เขตข้อมูล 082, 500, 505, 536, 546, 586 และ 850

การแปลค่าคะแนน กลุ่ม 2 ระดับคะแนน คือ

- คะแนนระดับ 1 เป็นระดับที่มีการบันทึกการลงรายการ มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานและ/ หรือตรงตามแนวปฏิบัติการลงรายการของหน่วยงาน

- คะแนนระดับ 0 เป็นระดับที่มีการบันทึกการลงรายการที่ไม่ถูกต้อง และ/หรือไม่มีการบันทึกข้อมูลรายการ

โดยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องในเขตข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องตามรูปแบบมาร์ก 21 ในเขตข้อมูลความยาวคงที่ (เขตข้อมูล 008) และส่วนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องตามรูปแบบมาร์ก 21 และตามหลักเกณฑ์การลงรายการ AACR2R ในเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ (เขตข้อมูล 02X-8XX)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ระเบียบรายการหนังสือภาษาไทยที่มีการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการเข้าสู่ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่เดือน เมษายน 2550 นับย้อนลงไป ได้ประชากรเป้าหมายจำนวน 10,000 ระเบียบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ในการตรวจสอบความถูกต้องและความไม่ถูกต้องตามรูปแบบมาร์ก 21 และตามหลักเกณฑ์ AACR2R ได้ผลสรุปในแต่ละเขตข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เขตข้อมูล 008 เป็นเขตข้อมูลความยาวคงที่ (Variable Control Field) ในการตรวจสอบการบันทึกคำรหัสตามรูปแบบมาร์ก 21 มีทั้งหมด 18 กลุ่มตำแหน่ง ในแต่ละกลุ่มตำแหน่งประกอบด้วยตำแหน่งย่อย 40 ตำแหน่ง โดยจำแนกความจำเป็นของการบันทึกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มตำแหน่งระดับ M เป็นกลุ่มตำแหน่งที่ทุกระเบียนต้องบันทึกคำรหัส ซึ่งมีจำนวน 12 กลุ่มตำแหน่ง และ (2) กลุ่มตำแหน่งระดับ O (Optional) ที่เป็นทางเลือกให้บันทึกคำรหัสได้ตามแนวปฏิบัติการลงรายการของหน่วยงาน และตามข้อมูลที่ปรากฏในแหล่ง ซึ่งมีจำนวน 6 กลุ่มตำแหน่ง พบว่า มีการบันทึกคำรหัสถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.06

2. เขตข้อมูล 020

การตรวจสอบเขตข้อมูล 020 (เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.84

3. เขตข้อมูล 041 และ 546

การตรวจสอบเขตข้อมูล 041(รหัสภาษา) และเขตข้อมูล 546 (หมายเหตุเกี่ยวกับภาษา) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 79.43 และ 93.33

4. เขตข้อมูล 100 และ 700

การตรวจสอบเขตข้อมูล 100 (รายการหลักชื่อบุคคล) และเขตข้อมูล 700 (รายการเพิ่มชื่อบุคคล) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.52 และ 99.57

5. เขตข้อมูล 110 และ 710

การตรวจสอบเขตข้อมูล 110 (รายการชื่อนิติบุคคล) และเขตข้อมูล 710 (รายการเพิ่มชื่อนิติบุคคล) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 94.23 และ 99.00

6. เขตข้อมูล 111 และ 711

การตรวจสอบเขตข้อมูล 111 (รายการหลักชื่อการประชุม)) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 98.85 และเขตข้อมูล 711 (รายการเพิ่มชื่อการประชุม) นั้นพบว่า ไม่มีการลงรายการเขตข้อมูลนี้

7. เขตข้อมูล 130

การตรวจสอบเขตข้อมูล 130 (ชื่อเรื่องแบบฉบับ) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานทุกรายการ คิดเป็นร้อยละ 100

8. เขตข้อมูล 245, 246 และ 740

การตรวจสอบเขตข้อมูล 245 (รายการชื่อเรื่อง) และเขตข้อมูล 246 (ชื่อเรื่องที่แตกต่าง) และเขตข้อมูล 740 (รายการเพิ่มชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้อ) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.06, 98.78 และ 63.87

9. เขตข้อมูล 250, 260 และ 300

การตรวจสอบเขตข้อมูล 250 (ครั้งที่พิมพ์) เขตข้อมูล 260 (สถานที่ผลิต จำหน่ายหรือเผยแพร่) และ เขตข้อมูล 300 (ลักษณะทางกายภาพของวัสดุ) ซึ่งเป็นรายการพรรณา พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.60, 99.63 และ 99.32

10. เขตข้อมูล 440, 490 และ 830

การตรวจสอบเขตข้อมูล 440 (ชื่อชุด) และเขตข้อมูล 830 (รายการเพิ่มชื่อชุด) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.21, 87.60 และ 99.27

11. เขตข้อมูล 500, 505, 536 และ 586

การตรวจสอบเขตข้อมูล 500 (หมายเหตุทั่วไป) เขตข้อมูล 536 (หมายเหตุเกี่ยวกับเงินทุน) เขตข้อมูล 586 (หมายเหตุเกี่ยวกับรางวัลที่ได้รับ) และเขตข้อมูล 505 (หมายเหตุสารบัญ) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 96.66, 32.64, 83.82 และ 70.49

12. เขตข้อมูล 600, 610, 630, 650, 651

และ 653

การตรวจสอบเขตข้อมูล เขตข้อมูล 600 (หัวเรื่องชื่อบุคคล) เขตข้อมูล 610 (หัวเรื่องชื่อนิติ

บุคคล) เขตข้อมูล 630 (หัวเรื่องที่เป็นชื่อเรื่องแบบฉบับ) และเขตข้อมูล 653 (คำสืบค้นหรือคำศัพท์ที่ไม่ได้ควบคุม) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนเขตข้อมูล 650 (หัวเรื่องทั่วไป) และเขตข้อมูล 651 (หัวเรื่องชื่อทางภูมิศาสตร์) พบว่า มีความถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 99.30 และ 95.30

13. เขตข้อมูล 082

การตรวจสอบเขตข้อมูล 082 (เลขเรียกหนังสือระบบทศนิยมดิวอี้) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.47

14. เขตข้อมูล 850

การตรวจสอบเขตข้อมูล 850 (แหล่งที่มารายการ) พบว่า มีความถูกต้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 99.82

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การบันทึกคำรหัสและการลงรายการระเบียบบรรณานุกรมรูปแบบมาร์ก 21 และตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม (AACR2R) ของการลงรายการในเขตข้อมูล 020-850 ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีการลงรายการได้ถูกต้องร้อยละ 90 ขึ้นไป และพบส่วนการลงรายการบางส่วนไม่ถูกต้อง หรือไม่ครบถ้วนโดยแบ่งจำแนกตามกลุ่มเขตข้อมูลและเรียงลำดับค่าคะแนนความผิดพลาดที่ตรวจพบจากมากไปหาน้อยในแต่ละเขตข้อมูลในแต่ละกลุ่ม ได้ดังนี้

1. การบันทึกคำรหัสตำแหน่งต่าง ๆ ในเขตข้อมูล 008

พบความไม่ถูกต้องของการบันทึกคำรหัสคิดเป็นร้อยละ 0.94 ในส่วนกลุ่มตำแหน่งระดับ M มี 6 กลุ่มตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งรหัสประเทศ (008/ 15-17) รหัสวันเดือนปี (008/ 00-05) รหัสปีพิมพ์เริ่มต้น (008/ 07-10, รหัสระบุแหล่งที่ทำรายการ (008/ 39) รหัสประเภทของปีพิมพ์ (008/ 06) และ 008/ 11-14 (คำรหัสปีพิมพ์สิ้นสุด) ส่วนกลุ่มตำแหน่งระดับ O มี 4 กลุ่มตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งรหัสดรรชนี (008/ 31) รหัสภาพประกอบแผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ (008/ 18-21) รหัสลักษณะเนื้อหา (008/ 24-27) และรหัสระบุว่าเป็นเอกสารการประชุม (008/ 29)

จากผลการสำรวจของการลงรายบบางตำแหน่งมีการบันทึกคำรหัสไม่ถูกต้องนั้นมีเป็นเพียงส่วนน้อย และอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้งานของผู้ใช้ เนื่องจากมีทางเลือกในการสืบค้นด้วยคำสำคัญที่จะช่วยลดปัญหานี้ได้ก็ตามแต่บรรณารักษ์ผู้มีหน้าที่ลงรายการควรต้องให้ความสำคัญกับเขตข้อมูลนี้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นเขตข้อมูลที่ช่วยในการจำกัดการสืบค้นได้อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโรเมโร (Romero, 1994) พบว่าการบันทึกคำรหัสบางตำแหน่งไม่ถูกต้องอาจเป็นผลกระทบต่อการจำกัดการสืบค้นได้ถ้าปีนการจำกัดจากเขตข้อมูล 008 นอกจากนี้ หากมีการบันทึกคำรหัสไม่เป็นไปตามมาตรฐานอาจส่งผลกระทบต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลบรรณานุกรมได้

2. การลงรายการในเขตข้อมูล 020

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการ

ในเขตข้อมูล 020 คิดเป็นร้อยละ 0.16 โดยพบความไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนั้นมีมากที่สุด รองลงมา การใช้เขตข้อมูลย่อย a และ z และมีการระบุตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด

3. เขตข้อมูล 041 และ 546

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการ

คิดเป็นร้อยละ 28.51 และ 6.67 โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 041 เกี่ยวกับการไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้มีมากที่สุด และมีการใช้เขตข้อมูลย่อย a ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด ส่วนในเขตข้อมูล 546 เกี่ยวกับการไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูล

4. เขตข้อมูล 100 และ 700

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการ

คิดเป็นร้อยละ 0.48 และ 0.43 โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 100 เกี่ยวกับการเลือกใช้เขตข้อมูล 100 ไม่ถูกต้องมีมากที่สุด รองลงมา มี/ไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้, การใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 และตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 ไม่ถูกต้อง และมีการใช้เขตข้อมูลย่อย c ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด ส่วนในเขตข้อมูล 700 เกี่ยวกับการเลือกใช้เขตข้อมูลไม่ถูกต้องมีมากที่สุด รองลงมา ไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูล, มี/ไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้, มีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1, มีการใช้เขตข้อมูลย่อย c ไม่

ถูกต้อง และมีการใช้เขตข้อมูลย่อย d ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด

5. เขตข้อมูล 110 และ 710

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการ

คิดเป็นร้อยละ 5.77 และ 1.00 โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 110 เกี่ยวกับการเลือกใช้เขตข้อมูล 110 มาลงรายการไม่ถูกต้องมีมากที่สุด ส่วนในเขตข้อมูล 700 เกี่ยวกับการไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้มีมากที่สุด รองลงมา ไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ และมีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด

6. เขตข้อมูล 111

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการในเขต

ข้อมูล 111 คิดเป็นร้อยละ 1.15 โดยพบความไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูล

7. เขตข้อมูล 245, 246 และ 740

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการ

คิดเป็นร้อยละ 0.94, 1.22 และ 36.13 โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 245 เกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา ไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ และมีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 ถูกต้องน้อยที่สุด ในเขตข้อมูล 246 เกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา ไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้ มีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 ไม่ถูกต้อง มีการใช้เขตข้อมูลย่อย a ไม่ถูกต้อง และมีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ไม่ถูกต้องน้อย

ที่สุด และในเขตข้อมูล 740 เกี่ยวกับไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้มีมากที่สุด และไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้น้อยที่สุด

8. เขตข้อมูล 250, 260 และ 300

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการคิดเป็นร้อยละ 0.04, 0.37 และ 0.68 โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 250 เกี่ยวกับไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ ในเขตข้อมูล 260 เกี่ยวกับมี/ไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอน, มีการใช้เขตข้อมูลย่อย b, ไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้, มีการใช้เขตข้อมูลย่อย c ไม่ถูกต้องตามลำดับ และมีการใช้เขตข้อมูลย่อย a ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด และในเขตข้อมูล 300 เกี่ยวกับมี/ไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา มีการใช้เขตข้อมูลย่อย b, มีการใช้เขตข้อมูลย่อย a, มีการใช้เขตข้อมูลย่อย c, มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้องตามลำดับ และไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด

9. เขตข้อมูล 440, 490 และ 830

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการคิดเป็นร้อยละ 0.79, 11.72 และ 0.73 โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 440 เกี่ยวกับมีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องมากที่สุด และมีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้องน้อยที่สุดในเขตข้อมูล 490 เกี่ยวกับ

ไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้มีมากที่สุด และมีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด และในเขตข้อมูล 830 เกี่ยวกับมีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 ไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา มีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ไม่ถูกต้อง และมีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด

10. เขตข้อมูล 500, 505, 536 และ 586

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการคิดเป็นร้อยละ 3.34, 67.36, 16.18 และ 29.51 โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 500 เกี่ยวกับไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้มากที่สุด และไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้มีน้อยที่สุดในเขตข้อมูล 505 เกี่ยวกับมีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้อง และมี/ไม่มีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องน้อยที่สุดในเขตข้อมูล 536 เกี่ยวกับมีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ไม่ถูกต้องมากที่สุด และไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้น้อยที่สุด และในเขตข้อมูล 586 เกี่ยวกับมีการใช้เครื่องหมายหัพภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้

11. เขตข้อมูล 650 และ 651

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการคิดเป็นร้อยละ 0.07 และ 4.70 พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการคิดเป็นร้อยละ โดยพบความไม่ถูกต้องในเขตข้อมูล 650 เกี่ยวกับมีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 ไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา มี/ไม่มีการใช้

เครื่องหมายห้พภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้, มีการใช้เขตข้อมูลย่อย z ไม่ถูกต้อง, ไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้, มีการใช้เขตข้อมูลย่อย x ไม่ถูกต้อง และมีการใช้เขตข้อมูลย่อย a ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด และในเขตข้อมูล 651 เกี่ยวกับมีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 ไม่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมา มี/ไม่มีการใช้เครื่องหมายห้พภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้ และมีการใช้เขตข้อมูลย่อย z ไม่ถูกต้องน้อยที่สุด

12. เขตข้อมูล 082

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการในเขตข้อมูล 082 คิดเป็นร้อยละ 0.53 โดยพบความไม่ถูกต้องเกี่ยวกับมีการระบุปีพิมพ์ไม่ถูกต้องและไม่สัมพันธ์กับในเขตข้อมูล 250 และ 260 มากที่สุด รองลงมา มีการใช้ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 และตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 และมีการใช้เขตข้อมูลย่อย b ไม่ถูกต้องจำนวนเท่ากัน

13. เขตข้อมูล 850

พบความไม่ถูกต้องของการลงรายการในเขตข้อมูล 850 คิดเป็นร้อยละ 0.18 โดยพบความไม่ถูกต้องเกี่ยวกับไม่มีการบันทึกหมายเลขเขตข้อมูลนี้มีมากที่สุด และไม่มีการใช้เครื่องหมายห้พภาคลงรายการเมื่อจบเขตข้อมูลนี้มีน้อยที่สุด

จากความไม่ถูกต้องที่พบดังกล่าว หากมีรูปแบบการลงรายการที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ถึงแม้ว่าจะไม่ส่งผลต่อการสืบค้น เนื่องจากมีทางเลือกในการสืบค้นด้วยคำสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาส่วนนี้ได้ ซึ่งผลสรุปดังกล่าวตรงกับงานวิจัยของเปรมฤดี หาญปราบ (2546, หน้า 65) ที่พบเช่นเดียวกันคือ การลงรายการไม่ครบถ้วนตรงตาม

รูปแบบมาร์คขึ้นมีผลกระทบที่ตามมาเพียงเล็กน้อยและไม่ส่งผลในแง่ของการสืบค้น เนื่องจากมีทางเลือกในการสืบค้นด้วยคำสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาส่วนนี้ได้เช่นเดียวกัน และอาจส่งผลกระทบต่อข้างในเรื่องของการแลกเปลี่ยนข้อมูลบรรณานุกรมได้ในทำนองเดียวกันกับเขตข้อมูล 008

ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบเพิ่มในส่วนของการตรวจสอบฐานข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ นอกเหนือจากผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบส่วนกลาง ทำหน้าที่ประสานงานติดต่อกับบริษัทผู้พัฒนาและดูแลระบบอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่มีข้อเสนอหรือแจ้งให้ปรับพัฒนาชุดโปรแกรม (Module) ที่เป็นพื้นฐานในการทำงานหลักของห้องสมุดให้สามารถใช้งานได้สอดคล้องกับมาตรฐาน

3. ควรกำหนดนโยบายในการลงรายการสำหรับผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร

แนวทางการพัฒนาสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ทำรายการหนังสือภาษาไทย

1. ด้านแนวปฏิบัติของการลงรายการ (Catalog Policy) หนังสือภาษาไทยในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ

1.1 ควรมีการกำหนดแนวทางในการลงรายการ โดยให้ยึดตามมาตรฐานสากล

1.2 ควรมีข้อตกลง ข้อยกเว้นในการลงรายการที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจปรากฏในรูปแบบคู่มือการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าว

2. ด้านการพัฒนาระเบียบรายการหนังสือภาษาไทยในฐานะข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา พบประเด็นที่เห็นควรมีการพัฒนา/ปรับปรุง จำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (1) กลุ่มเขตข้อมูลที่บันทึกด้วยคำรหัสในเขตข้อมูลความยาวคงที่ (เฉพาะเขตข้อมูล 008) ในตำแหน่งต่าง ๆ คือ กลุ่มตำแหน่ง 008/ 15-17 (คำรหัสประเทศของสถานที่พิมพ์) 008/ 00-05 (คำรหัสวันเดือนปี) 008/ 39 (คำรหัสระบุแหล่งที่ทำรายการ) 008/ 06 (คำรหัสประเภทของปีพิมพ์) กลุ่มตำแหน่งที่ 008/ 31 (คำรหัสตราชนิ) 008/ 24-27 (คำรหัสลักษณะเนื้อหา) 008/ 29 (คำรหัสระบุว่า เป็นเอกสารการประชุม) และ 008/ 30 (คำรหัสหนังสือที่ระลึก) ตามลำดับ (2) กลุ่มเขตข้อมูลที่บันทึกด้วยตัวแทนข้อมูลเพิ่มการระบุ (Identifying) และเพื่อการสืบค้น (Searching) ในเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ ในเขตข้อมูล 020, 041, 043, 082, 245, 246, 250, 440, 505, 586, 6XX, 700, 710, 740

แนวทางการพัฒนาสำหรับการปรับปรุงโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ เมจิก ไบรารี

1. ควรกำหนดแม่แบบงาน (Template) สำหรับการป้อนเขตข้อมูล 008 พร้อมเพิ่มฟังก์ชันแสดงคู่มือในตำแหน่งต่าง ๆ

2. ควรกำหนดค่าล่วงหน้า (Default) พร้อมกับให้แก้ไขได้ (Modify) ในตำแหน่งบันทึกรหัสปีเดือน วัน ที่บันทึกระเบียบในแฟ้มข้อมูล (Date Entered on File/ 00-05) บันทึกรหัสปีพิมพ์เริ่มต้น (Date 1/ 07-10) และบันทึกรหัสปีพิมพ์สิ้นสุด (Date 2/ 11-14) โดยเพิ่มฟังก์ชันแสดงรายละเอียดคู่มือการลงรายการในแต่ละตำแหน่งในเขตข้อมูล 008

3. ควรเพิ่มฟังก์ชันการเปลี่ยนแปลงข้อมูลแก้ไข และเพิ่มเติมข้อมูลได้ในลักษณะแก้ไข หนึ่งแห่ง มีผลครอบคลุมทั้งหมด (Global Change Update) เพื่อให้บรรณารักษ์/และหรือผู้ดูแลระบบงานจัดทำรายการ (Cataloging Module) สามารถปรับปรุงใช้งานได้ตามความถูกต้องและเหมาะสม เช่น เพิ่ม/ ลบ เขตข้อมูลย่อย หัวเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงคำที่ต้องแก้ไขให้ทันสมัย เป็นต้น

4. ควรปรับปรุง/ แก้ไขระบบทำรายการในส่วนเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ (Variable Data Field) ให้ใช้งานได้ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานการลงรายการกำหนด และ/ หรือตามนโยบายการลงรายการของหน่วยงาน

5. ควรปรับปรุง/ แก้ไขระบบทำรายการในส่วนงานการควบคุมรายการหลักฐาน (Authority Control) ให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะระบบงานส่วนนี้ เป็นระบบการควบคุมการใช้ชื่อหรือคำที่ใช้เป็นรายการค้นคืน (Access Points) ให้มีความสม่ำเสมอหรือคงที่ (Consistency) ซึ่งผลของการควบคุมมีความสำคัญต่อการสืบค้นฐานข้อมูลของผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงานการลงรายการใน

การสร้างรายการใหม่

ของข้อมูลจากหน้าปกในของตัวเล่มเพื่อให้ได้ผล
มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการประเมินความผิดพลาดของการลงรายการหนังสือภาษาไทยในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศในเชิงลึกในเพียงบางส่วนของระเบียบ เช่น รายการหัวเรื่อง รายการที่เป็นจุดเข้าถึงอื่นๆ เป็นต้น

2. ควรทำการประเมินความถูกต้องของระเบียบรายการหนังสือภาษาไทยแต่ละประเภทเช่น รายงานประจำปี เอกสารการประชุม เป็นต้น โดยตรวจสอบการเลือกข้อมูลตัวแทนจากแหล่งสำคัญ

3. ควรทำการประเมินความถูกต้องของการควบคุมรายการหลักฐาน (Authority Control) ของชื่อและคำ (Name and Subject Authority Entries)

4. ควรตรวจสอบความถูกต้องการลงรายการหนังสือภาษาต่างประเทศในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา

บรรณานุกรม

- Anglo-American cataloguing rules 2nd ed., 2002 Revision, 2004 Update. (2004). Chicago, ILU: Prepared under the direction of the Joint Steering Committee for the Revision of AACR, a committee of the American Library Association.
- Chapman, A. (1994). *Up to standard?: A study of the quality of record in a shared cataloguing database.* Retrieved January 2, 2008, from <http://www.ukoln.ac.uk/services/papers/ukoln/chapman-1994-01>
- Chotikaviboul, D. (2001). *The uses and problems of integrated library systems of librarians in academic libraries in Thailand.* Master's thesis, Department of Arts, Library and Information Science, Graduate School, Burapha University. (In Thai)
- Hamprab, P. (2003). *A study of the accuracy of MARC records of books in Thai.* Master's thesis, Department of Arts, Library and Information Science, Graduate School, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Khajomrungruang, S. (2004). *Undergraduate students' satisfaction with the online public access catalog of Burapha University.* Master's thesis, Department of Arts, Library and Information Science, Graduate School, Chulalongkorn University. (In Thai)

MARC 21 concise format for bibliographic data. (2008). Retrieved September 10, 2008, from <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/nlr/>

MARC 21 format for bibliographic data: National level full and minimal requirements. (2008). Retrieved September 10, 2008, from <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/nlr/nir1xx.html>

Massey, O. (2000). **Auditing Catalogue Quality by Random Sampling.** Retrieved December 10, 2007, from <http://owen.massey.net/dissertation/bib.html>.

Thongsrisuksai, S. (2000). **MARC 21 for records book/document.** Khon Kaen: Academic Resources Center, Khon Kaen University. (In Thai)